

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวน 525 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครืชีและมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 221 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนและสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทะเบียนรายชื่อครูในโรงเรียนตามหมวดวิชาที่สอนของครูในแต่ละโรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.968 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ครอบคลุมหลักพรหมวิหารธรรม 4 ประการ คือ (1) เมตตา (2) กรุณา (3) มุทิตา และ (4) อุเบกขา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ครอบคลุมการปฏิบัติงาน 6 ประการ คือ (1) ปริมาณงาน (2) คุณภาพงาน (3) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (4) ความรู้เกี่ยวกับงาน (5) การเป็นผู้นำ และ (6) การปฏิบัติตามกฎระเบียบ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามเพศ พบว่า ครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.45 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 41 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.39 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.06 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.64 และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการสอน 11 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 67.42

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมุทิตามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเมตตา ส่วนด้านอุเบกขา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

1) ด้านเมตตา การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารมีความรัก และปรารถนาดีต่อท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนบุคลากรในเรื่องการศึกษาต่อ การอบรม เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสดำเนินการพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ส่วนผู้บริหารอนุเคราะห์ช่วยเหลือครูและบุคลากรโดยไม่หวังผลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ด้านกรุณา การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับ พบว่า ผู้บริหารเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อติดตามงานและให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีการประเมิน พัฒนาตนเองเสมอ ส่วนผู้บริหารนิเทศติดตามและแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ด้านมุทิตา การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ท่านกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารร่วมแสดงความยินดีเมื่อท่านประสบความสำเร็จ ส่วนผู้บริหารบริหารงานด้วยคุณธรรมที่ทำให้จิตใจอ่อนไหวไปตามอารมณ์แจ่มใสจิตใจสุขุมเยือกเย็น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) ด้านอุเบกขา การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารแสดงความชื่นชมยินดีเมื่อผลงานของบุคลากรได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารอดทน

อดกลั้นด้วยความเยือกเย็นต่อคำพูดที่ไม่เป็นมิตร ส่วนผู้บริหารมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่บัญญัติไว้ชัดเจนก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายไม่เลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช

การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ส่วนด้านคุณภาพงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

1) ด้านปริมาณงาน การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า สามารถทำงานตามที่ได้ตั้งเป้าหมายสำเร็จลุล่วงได้กับใส่ใจติดตามงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ด้านคุณภาพงาน การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า สามารถปฏิบัติงานโดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมาในภายหลัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากบุคลากรในการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ ส่วนมีผลงานน่าเชื่อถือ มีความผิดพลาดในการปฏิบัติน้อย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการปฏิบัติงานทั้งหน่วยงานของตนเองและหน่วยงานอื่น ส่วนสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สามารถริเริ่มงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ ส่วนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5) ด้านการเป็นผู้นำ การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีความเป็นตัวของตัวเองในการทำงานต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีขวัญกำลังใจ และตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ส่วนแนะนำเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6) ด้านการปฏิบัติตามกฎ การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เคารพกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปฏิบัติเป็นแบบอย่างตามกฎระเบียบ ส่วนมีมาตรการลงโทษผู้ทำผิดกฎระเบียบเหมาะสม ไม่อคติ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ดังนี้

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารจำนวน 2 ด้าน คือ การปฏิบัติงานด้านมุทิตา กับการปฏิบัติงานด้านอุเบกขา ซึ่งส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 2 ด้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วีระ ขุนอาจ**¹ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ความเห็นของครูเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอุบลรัตน์ อำเภอบุรบือ จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านเมตตา พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง มีการสนับสนุนบุคลากรในเรื่องต่างๆ และมีความรัก ปรารถนาดีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระบุญมั่น อคฺคจิตโต (มาระสา)**² ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” ด้านเมตตา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความปรารถนาดีต่อครูและนักเรียนทุกคน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระอธิการสุวิทย์ ขาตเมธี**³ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลตาม

¹วีระ ขุนอาจ, “ความเห็นของครูเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอุบลรัตน์ อำเภอบุรบือ จังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2550), หน้า 9.

²พระบุญมั่น อคฺคจิตโต (มาระสา), “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

³พระอธิการสุวิทย์ ขาตเมธี (งามสัจเฑ), “การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2556). บทคัดย่อ.

หลักพรหมวิหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ด้านเมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุขอยู่ในระดับมาก

2. ด้านกรุณา พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้บริหาร บริหารด้วยใจที่เปี่ยมด้วยความสงสารแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสนใจรับรู้รับฟังปัญหาของประชาชน ผู้ใต้บังคับบัญชา เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อติดตามงานและให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานเสมอ มีการให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีการประเมิน พัฒนาตนเองเสมอ ให้การชี้แนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพล เครือมนรณ**⁴ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของพนักงานครูเทศบาลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา และมุทิตา ไปปฏิบัติงานในสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

3. ด้านมุทิตา พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ร่วมแสดงความยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ มีจิตใจเบิกบาน และยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จความเจริญในหน้าที่การงาน สนับสนุนให้มีการประกาศเกียรติคุณ บริหารงานด้วยคุณธรรมที่ทำให้จิตใจอ่อนไหวไปตามอารมณ์แจ่มใสจิตใจสุขุมเยือกเย็น อดทน อดกลั้นด้วยความเยือกเย็นต่อคำพูดที่ไม่เป็นมิตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระบุญมั่ง อคฺคจิตโต (มาระสา)**⁵ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมุทิตาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนต่อความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารโรงเรียนหวังผลประโยชน์กับความก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้นของผู้ใต้บังคับ บัญชา อยู่ในระดับมาก

4. ด้านอุเบกขา พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีความอดทน อดกลั้นด้วยความเยือกเย็นต่อคำพูดที่ไม่เป็นมิตร มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่บัญญัติไว้ชัดเจนก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายไม่เลือกปฏิบัติ มีใจเป็นกลางกับเพื่อนร่วมงาน มีการตัดสินใจปัญหาด้วยความยุติธรรม แสดงความชื่นชมยินดี เมื่อผลงานของบุคลากรได้รับการตีแผ่สู่สาธารณชน

⁴สุพล เครือมนรณ, “การใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาลัยเชียงใหม่, 2553), บทคัดย่อ.

⁵พระบุญมั่ง อคฺคจิตโต (มาระสา), “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดคำภา สิมบิดา**⁶ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7 พบว่า (1) ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน กลุ่ม 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ไม่มีปัญหาเกิดขึ้นตามมาภายหลัง มีการติดต่อการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ได้อย่างดี และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน มีการให้ความช่วยเหลือกันทั้งในหน่วยงานของตนกับหน่วยงานอื่นๆ อยู่เสมอ มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้ง สามารถริเริ่มงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจที่ดีเยี่ยม เพราะบุคลากรนั้นได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของอย่างเคร่งครัด และมีการลงโทษผู้ทำผิดกฎระเบียบอย่างเหมาะสม จึงทำให้ผลการสำรวจความคิดเห็นการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อติยา เสนะวงศ์**⁷ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการ และระดับหัวหน้างานที่คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัย M” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการทำงาน ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระดารา อคฺคณฺญาโณ (ธจ)**⁸ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการบำรุงรักษาบุคลากร

⁶พระปลัดคำภา สิมบิดา, “การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกลุ่ม 7”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552), บทคัดย่อ.

⁷อติยา เสนะวงศ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการและระดับหัวหน้างานที่คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัย M”, **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555), บทคัดย่อ.

⁸พระดารา อคฺคณฺญาโณ (ธจ), “การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556), บทคัดย่อ.

1) ด้านปริมาณงาน พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรสามารถทำงานตามที่ได้ตั้งเป้าหมายสำเร็จลุล่วงได้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งไว้ ใส่ใจติดตามงานอยู่เสมอ การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจึงมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อติยา เสนะวงศ์**⁹ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการ และระดับหัวหน้างานที่คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัย M” ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการทำงาน ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา อินทร์เลิศ**¹⁰ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ”

2) ด้านคุณภาพงาน พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรสามารถปฏิบัติงานโดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมาในภายหลัง ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากบุคลากรในการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ มีการทำผลงานน่าเชื่อถือ มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ของบุคคลที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา อินทร์เลิศ**¹¹ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการปฏิบัติงานทั้งหน่วยงานของตนเองและหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี**¹² ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ ประจำปีการศึกษา 2554 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ

⁹อติยา เสนะวงศ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติการและระดับหัวหน้างานที่คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัย M”, **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555), บทคัดย่อ.

¹⁰ปรีชา อินทร์เลิศ, “กระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ”, **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2554), บทคัดย่อ.

¹¹ปรีชา อินทร์เลิศ, “กระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ”, **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2554), บทคัดย่อ.

¹²ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี, **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ ประจำปีการศึกษา 2554**. (นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์, 2554), หน้า 83.

มาก ซึ่งในปีการศึกษา 2554 บุคลากรมีระดับความพึงพอใจมากกว่าปีการศึกษา 2555 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก เพราะได้รับคำแนะนำปรึกษาเมื่อมีปัญหาจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชูเกียรติ ยิ้มพวง**¹³ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษา บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4) ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่เป็นอย่างดี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องในงานได้ สามารถริเริ่มงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี**¹⁴ ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ ประจำปีการศึกษา 2254 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งในปีการศึกษา 2554 บุคลากรมีระดับความพึงพอใจมากกว่าปีการศึกษา 2555 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เพราะบุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

5) ด้านการเป็นผู้นำ พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรมีความเป็นตัวของตัวเองในการทำงานต่างๆ มีขวัญกำลังใจ และตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เนื่องจากการมีผู้บริหารที่มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี คอยแนะนำเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ **เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์**¹⁵ ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของงานไว้ว่า ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างแต่องค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง อย่างหนึ่งคือผู้นำผู้นำเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน และชี้แนวทางเพื่อความสำเร็จของงาน ผู้นำมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงานหลายประการ

¹³ชูเกียรติ ยิ้มพวง, “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษา บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2554), หน้า 89 -90.

¹⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

¹⁵เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, “ภาวะผู้นำ”, ในประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต บริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538), หน้า 77-78.

6) ด้านการปฏิบัติตามกฎ พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรเคารพกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติเป็นแบบอย่างตามกฎระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชูเกียรติ ยิ้มพวง**¹⁶ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษา บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่าด้านการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบริษัท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารจำนวน 2 ด้าน คือ การปฏิบัติงานด้านมุทิตา กับการปฏิบัติงานด้านอุเบกขา ซึ่งส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระบุญมั่น อคฺคจิตโต (มาระสา)**¹⁷ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” พบว่า ด้านมุทิตา ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนต่อความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารโรงเรียนหวังผลประโยชน์กับความก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้นของผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านอุเบกขา ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายก่อนลงมือปฏิบัติงาน และผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินกระบวนการ ปฏิบัติงานระหว่างการปฏิบัติงานเมื่อมีเหตุขัดข้อง

5.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

1) ในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเป็นอย่างมาก กล่าวคือเมื่อผู้บริหารได้นำหลักพรหมวิหารธรรม 4 ซึ่งประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เข้ามาใช้ในการบริหารงานก็จะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีตามมา เกิดความรู้สึกที่เป็นกันเอง เกิดความรักใคร่ปรองดองในหมู่คณะ ส่งผลให้การทำงานของบุคลากรในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างมีความสุข เพราะได้รับความรักความกรุณาจากผู้บริหาร บุคลากรผู้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาก็มีความสุขกับการปฏิบัติหน้าที่

2) จากการศึกษากาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่ายังมีผู้บริหารหลายท่าน

¹⁶ชูเกียรติ ยิ้มพวง, “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษา บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานจังหวัดปทุมธานี”, *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2554), หน้า 89 -90.

¹⁷พระบุญมั่น อคฺคจิตโต (มาระสา), “การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

ที่ยังไม่ได้นำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการบริหารองค์กรจึงทำให้ในบางพื้นที่อาจจะยังไม่ปรากฏชัดว่าบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุข ซึ่งได้รับความรัก ความเมตตาจากผู้บริหารซึ่งบริหารงานด้วยหลักพรหมวิหารธรรม

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรรักษาระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้งานด้านการบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2) การปฏิบัติงานของบุคลากรควรรักษาระดับการปฏิบัติให้สม่ำเสมอ ทั้งด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพงาน ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการปฏิบัติตามกฎ และควรเพิ่มความรับผิดชอบในหน้าที่ให้มากขึ้น
- 3) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานควรยอมรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย รวมทั้งให้การสนับสนุนต่อความสำเร็จของทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

5.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรมีการศึกษา เรื่อง “การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช”
- 2) ควรมีการศึกษา เรื่อง “การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช”
- 3) ควรมีการศึกษา เรื่อง “รูปแบบการประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรม มาใช้ในการบริหารงานบุคคล โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช”